

Ontwikkeling Brede Welvaartsindicatoren

Inhoud

1. Aanleiding
2. Korte beschrijving uitgangspositie
3. Keuze indicatoren
4. Nulmeting

Bijlagen

Halverwege 2020 is door het Rijk, de provincie Zuid-Holland, de regio Drechtsteden en de gemeente Gorinchem de Regio Deal gesloten. Partijen streven ernaar om met gezamenlijke, integrale en gerichte acties in de komende vijf jaar ervoor te zorgen dat de Regio Drechtsteden-Gorinchem een omslag maakt naar een regio die minder gevoelig is voor crises en waar de sterke bedrijfsclusters voor voldoende en passende werkgelegenheid zorgen door te investeren in samenwerking, innovatie en menselijk kapitaal.

En naar een gebied dat zijn identiteit (de rivieren) koestert, dat een kwalitatief goed leefklimaat heeft, klimaatbestendig is ingericht en waar de voorzieningen meegroeien, onder andere op het gebied van cultuur en openbaar vervoer. De Regio Deal beoogt een positief effect te hebben op de Brede Welvaart van de regio en Nederland. In deze eenmeting beschrijft het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) de huidige positie (eind 2023) van Coropgebied Zuidoost Zuid-Holland op de Brede Welvaartsindicatoren die relevant zijn voor de Regio Deal projecten.

1 Inleiding

Eind 2023 zijn door het CBS de Brede Welvaartsindicatoren geactualiseerd. In deze factsheet benoemen we de ontwikkelingen van de indicatoren en vergelijken dit met de ontwikkeling in Nederland als geheel. Ook bekijken we het economisch profiel.

De stand van zaken van Brede Welvaartsindicatoren (veelal objectieve, kwantitatieve data) zal aangevuld worden met de beleving van inwoners en actieve stakeholders.

2 Economisch profiel

Het economisch profiel van de regio steunt op traditionele sectoren zoals bouwnijverheid, industrie en vervoer en opslag. De regio Drechtsteden-Gorinchem e.o. telt anno 2024 namelijk relatief veel vestigingen in de industrie, bouwnijverheid, handel en vervoer en opslag (groen gekleurd in de tabel) en relatief weinig vestigingen in de landbouw, bosbouw en visserij, horeca, informatie en communicatie, specialistische zakelijke diensten, holding en managementadviesbureaus en cultuur, sport en recreatie (rood gekleurd in de tabel in bijlage 3).

Het beeld voor wat betreft het aantal werkzame personen is grotendeels overeenkomstig. Er zijn eind december 2022 166.500 banen in de regio.

Er zijn relatief veel banen in de industrie, bouwnijverheid, handel en vervoer en opslag en ook verhuur en overige zakelijke diensten en weinig banen in de landbouw, bosbouw en visserij, horeca, informatie en communicatie, financiële dienstverlening, specialistische zakelijke diensten, openbaar bestuur en overheidsdiensten en cultuur, sport en recreatie.

De werkzame beroepsbevolking betreft 175.000 mensen t.o.v. de (niet-institutionele) bevolking van 15 tot 75 jaar is dat 72,9 netto arbeidsparticipatie per eind 2022. Dat betekent dat de pendel negatief is: er werken meer mensen buiten de regio dan mensen van buiten die in de regio werken.

Tabel 1 Economisch profiel qua banen

Sector	COROP	Aandeel	Nederland
A Landbouw, bosbouw en visserij	800	0,5%	1,3%
B Delfstoffenwinning	50	0,1%	0,1%
C Industrie	21000	12,6%	9,8%
D Energievoorziening	50	0,1%	0,4%
E Waterbedrijven en afvalbeheer	1100	0,5%	0,5%
F Bouwnijverheid	15200	9,1%	4,4%
G Handel	35500	21,3%	18,4%
H Vervoer en opslag	10500	6,3%	5,1%
I Horeca	6500	3,9%	5,7%
J Informatie en communicatie	3500	2,1%	4,1%
K Financiële dienstverlening	3600	2,2%	3,6%
L Verhuur en handel van onroerend goed	1400	0,8%	0,9%
M Specialistische zakelijke diensten	9400	5,6%	7,3%
N Verhuur en overige zakelijke diensten	27200	16,3%	12,9%
O Openbaar bestuur en overheidsdiensten	7000	4,2%	7,3%
P Onderwijs	9900	5,9%	7,4%
Q Gezondheids- en welzijnszorg	32000	19,2%	18,9%
R Cultuur, sport en recreatie	1800	1,1%	1,9%
S Overige dienstverlening	1900	1,1%	1,6%
Totaal	166.500	100,0%	100,0%

Bron: CBS, exclusief uitzendkrachten

3 Positie van de regio op brede welvaartsindicatoren

De vergelijking met Nederland en de positie ten opzichte van andere regio's laten een beeld zien van een over het algemeen gemiddelde regio, waar inwoners gemiddeld tevreden zijn met het leven. Het COROP gebied staat op een gemiddelde plaats 23 van de 40 onderscheiden regio's (hoe lager, hoe beter). Bij de nulmeting was dit positie 22.¹

In deze eenmeting rapporteren we de brede welvaartsindicatoren die eind 2023 door het CBS geactualiseerd zijn. De meest recente cijfers betreffen daarom meestal het gehele jaar 2022. We vergelijken dit met de nulmeting, die in 2022 is uitgebracht en waarin de cijfers meestal over 2020 gaan. De Brede Welvaartsindicatoren geven daarmee vooral een beeld van de ontwikkeling in 1^e en 2^e jaar van de Regio Deal.

We vergelijken steeds de nulmeting met het actuele meetpunt (het actuele jaar staat tussen haakjes achter de indicator) zowel voor de COROP regio Zuidoost-Zuid-Holland als voor Nederland.

¹ Bij de nulmeting zijn 12 indicatoren opgenomen. Het CBS heeft inmiddels de indicator "tevredenheid met reistijd naar werk" vervangen door de gemiddelde afstand tot OV. (niet opgenomen). Voor groen-blauwe ruimte is bij de 1-meting geen positie bekend.

Tabel 2 De score op Brede Welvaartsindicatoren COROP Zuidoost-Zuid-Holland t.o.v. andere regio's en Nederland (in geel)

Onderwerp	Indicator	Regio nul meting	Regio actuele meting	Ned nul meting	Ned actuele meting	trend	vergelijking
Welzijn	a. Tevredenheid met het leven (2022) (jaarlijks)	86,6 10	84,1 17	85,7	83,4	neg	neutraal
Materiële welvaart	b. Inkomen dat mensen te besteden hebben in een jaar ('mediaan besteedbaar inkomen') (2021) (jaarlijks)	25.900 14	30.400 13	25.400	29.800	pos	neutraal
	% netto participatiegraad vrouwen	64,2	67,9	64,8	68,1	pos	neutraal
	d. Ervaren gezondheid (2022) (eenmaal per 2 jaar)	76,3 25	68,9 28	75,6	70,0	neg	neg
	e. Overgewicht (2022) (hoe hoger, hoe slechter) (eenmaal per 2 jaar)	51,1 33	54,3 32	48,9	50,3	neg	neg
Arbeid en vrije tijd	f. (Langdurige) werkloosheid (2022)	3,3 24	3,7 15	3,7	3,8	neutraal	neutraal
	Werkloosheid jongeren 2022	8,6	7,1	8,9	7,6	pos	neutraal
	g. Netto arbeidsparticipatie (2022) (jaarlijks)	68,4 17	72,9 13	67,8	72,2	pos	neutraal
	Funcatiemengingsindex (aantal banen tov woningen) (2022)	51,7	52,4	52,9	53,8	pos	neutraal
	Aantal start ups (jaarlijks) Per 10.000 inw	122	145	142	156	pos	pos
	h. Hoogopgeleide bevolking (2022) (jaarlijks)	22,3 26	25,1 32	29,6	32,0	pos	neutraal
	i. Tevredenheid met reistijd naar werk (2021) (jaarlijks)	81,6 33	83,7	82,9	85,0	pos	neutraal
Wonen	j. Tevredenheid met woningen (2021) (eenmaal per 3 jaar)	86,9 13	84,4 32	84,6	85,6	neg	neg
	Tevredenheid met woonomgeving (2021) (eenmaal per 3 jaar)	83,5 28	82,8 30	83,3	83,8	neg	neg
Milieu	k. groen-blauwe ruimte in m2 per inwoner, exclusief reguliere landbouw (2021) (jaarlijks)	319,5 33	316,8			neg	
	m. Stedelijke blootstelling aan fijnstof PM 2,5 in kg (2022)	1359	900 kg per km2 36			pos	
Natuurlijk kapitaal	p. Cumulatieve CO2-emissies in ton (2021) (2021)	6,6 7	7,8 16	6		neg	

De indicator is meestal: hoe hoger de indicatorwaarde, hoe beter. De rood gekleurde indicatoren zijn hoe lager, hoe beter.

De positie t.o.v. in totaal 40 regio's is geel gearceerd. Meestal is dit: hoe lager de positie, hoe beter. Vaak zijn de verschillen tussen regio's gering zodat een kleine daling al leidt tot een daling in de positie.

De rood gekleurde indicatoren is juist (hoe hoger, hoe beter)

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/thema>

Cijfers zijn inclusief Molenlanden (maakt 11,8% uit van het totaal)

Blauw gearceerde indicatoren maken geen deel uit van de Brede Welvaartsindicatoren, zijn toegevoegd

Positie regio COROP Zuidoost Zuid-Holland t.o.v. andere regio's en Nederland

De regio heeft een positieve positie (positie bij de hoogste 15) waar het gaat om netto arbeidsparticipatie, inkomen en werkloosheid een negatieve positie (positie bij de laagste 15) waar het gaat om ervaren gezondheid en overgewicht, aandeel hoogopgeleide bevolking en tevredenheid met de woonomgeving en woning.

Ontwikkeling

De ontwikkeling van de indicatoren die relevant zijn voor de Regiodeal Drechtsteden-Gorinchem laat bij negen indicatoren een positieve ontwikkeling zien:

- inkomen,
- netto-arbeidsparticipatie,
- netto-participatiegraad vrouwen
- werkloosheid jongeren
- aantal start-ups
- functiemengingsindex (meer banen in verhouding tot woningen)
- hoogopgeleide bevolking
- tevredenheid met reistijd naar werk en
- fijnstof.

Het is vooral de toename van banen die positief heeft uitgewerkt op de netto-arbeidsparticipatie, de participatiegraad van vrouwen, minder werkloze jongeren en hoger opleidingsniveau (hoewel nog wel duidelijk lager dan het Nederlands gemiddelde) en hoger inkomen.

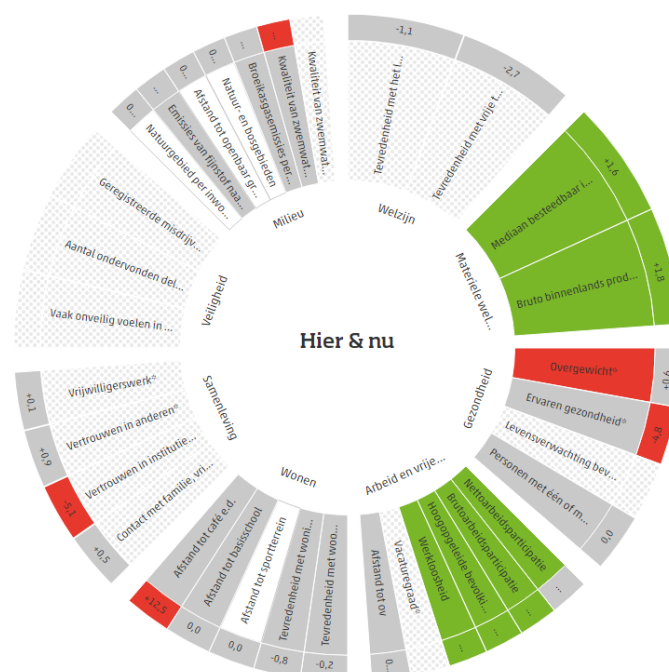
Er zijn ook zeven indicatoren met een negatieve ontwikkeling:

- tevredenheid met het leven
- ervaren gezondheid
- overgewicht
- tevredenheid woning
- tevredenheid woonomgeving
- groen-blauwe ruimte
- CO₂ emissies

Meest opvallende is de daling in tevredenheid met woningen, hoewel het aandeel tevreden nog steeds hoog is (was 86,9% en bij de laatste enquête eind 2021: 84,4%). Maar in Nederland gemiddeld is de tevredenheid met woningen juist iets gestegen. Eind 2021 was er nog weinig effect van de Regiodeal voor inwoners zichtbaar. Effecten van investeringen in de Dynamische Oevers worden daarom vooral tussen 2022 en 2025 verwacht. De toename van het aantal banen gaat ook samen met enige afname van groen-blauwe ruimte en meer CO₂ emissies.

Hieronder volgt eerst nog het overzicht van alle indicatoren voor de COROP Zuidoost-Zuid-Holland, met in de buitenring de ontwikkeling tussen twee metingen (groen beter dan gemiddeld, donkergrijs gemiddeld en rood minder dan gemiddeld). In de binnenring staat de huidige stand in vergelijking met andere regio's (groen beter dan gemiddeld, donkergrijs gemiddeld en rood minder dan gemiddeld).

Hier & nu, Zuidoost-Zuid-Holland

In paragraaf 4 bespreken we twee aandachtspunten tegen het licht van de Regio Deal. Voor vier indicatoren (hoog opleidingsniveau en netto arbeidsparticipatie en overgewicht en ervaren gezondheid) zijn in bijlage 5 ook de gegevens van alle regio's getoond, zodat we deze wat meer in perspectief kunnen zien.

4 Duiding bij cijfers

- aandeel hoogopgeleide bevolking, arbeidsparticipatie
- tevredenheid met woningen

Samenhang met economisch profiel en pendel

In regio's met veel studenten (door de locatie van universiteit en HBO-onderwijs) is het aandeel hoogopgeleide het hoogst. Het aandeel hoogopgeleide bevolking hangt daarnaast samen met het economisch profiel van de regio, dat bestaat uit relatief veel werkgelegenheid in de traditionele sectoren: in de industrie, bouwnijverheid, handel en vervoer en opslag, maar minder in de zakelijke dienstverlening of overheid en cultuur, sport en recreatie. De banen in deze sectoren (relatief veel voor hoogopgeleiden) bevinden zich in de regio's Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Amsterdam of Den Bosch/Eindhoven, zodat er sprake is van uitgaande pendel. Wel wordt een toenemende vraag vanuit de industrie, bouwnijverheid en handel verwacht naar middelbaar en hoger opgeleid personeel. Door de toename van het aantal banen in de regio neemt de uitgaande pendel af (en kan de inkomende pendel toenemen). De arbeidsparticipatie van vrouwen ligt in Zuidoost Zuid-Holland nu op het gemiddelde van Nederland.

Samenhang met woningmarkt/woonomgeving

Niet alle hoogopgeleiden zoeken/vinden een geschikte woning in de regio, zodat er ook van jaar op jaar een klein vertrekoverschot is van hogere inkomens. De realisatie van nieuwbouw in Zuidoost Zuid-Holland bleef in 2023 -evenals in geheel Nederland nog wat achter bij de plannen. Naar verwachting speelt de krapte op de woningmarkt ook een rol bij de (kleine) daling van tevredenheid met woningen, maar dat speelt in andere regio's van Nederland ook (en in soms sterkere mate). De (aandacht voor de) problematiek van Chemours kan in de regio ook invloed hebben. Met het belevingsonderzoek kunnen we duiding geven aan de daling van tevredenheid met woningen.

- relatief meer overgewicht en ervaren gezondheid
- relatief weinig groen-blauwe ruimte per inwoner
- iets minder tevreden over woonomgeving

Samenhang gezonde leefomgeving

Er is verband tussen de (meer of minder groene) omgeving en (meer) bewegen. En er is verband tussen (meer) bewegen en fysieke gezondheid en tussen (meer) bewegen en mentale gezondheid.² Het gaat dan niet alleen om bereikbare grootschalige natuur- en bosgebieden, maar vooral ook om het groen vlakbij huis. De omvorming van de landbouwpolder aan de zuidkant van Dordrecht tot een waterrijk natuur en recreatiegebied (de Nieuwe Dordtse Biesbosch) is een voorbeeld waarvan een positieve ontwikkeling voor biodiversiteit en beweging kan uitgaan. In vergelijking met andere regio's is het aantal m2 groen-blauw per inwoner wat benedengemiddeld. Daarbij dient vermeld te worden dat er vrij grote groene gebieden nabij de regio gelegen zijn, zoals de Alblasserwaard, Hoeksche Waard vanuit Drechtsteden en het riviereengebied langs de Linge vanuit Gorinchem. Naast (enige uitbreiding) wordt ook ingezet op het gebruik en betere benutting van de groen-blauwe ruimte bij diverse projecten uit de Regio Deal.

Samenhang industrie en verstedelijking

De ontevredenheid over de woonomgeving is in vergelijking met Nederland nauwelijks lager dan gemiddeld, maar in vergelijking met andere regio's heeft de COROP Drechtsteden-Gorinchem wel de positie 30. Dit hangt samen met de ligging nabij de Randstad en het verstedelijkt karakter van het gebied (weinig beïnvloedbaar) en de industrie die door verkeer, productie of uitstoot (enige) overlast kan veroorzaken. Het belevingsonderzoek kan hier duiding geven.

drs J.M.A. Schalk
mei 2024

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl

---

² <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/bewegen/cijfers-context/oorzaken-en-gevolgen#node-positieve-gezondheidseffecten-van-bewegen>

Bijlagen

Bijlage: Keuze indicatoren

Ten behoeve van de afweging welke projecten in de Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem opgenomen zouden worden is in 2020 de gezamenlijke bijdrage van projecten aan de Brede Welvaartsindicatoren in beeld gebracht. Dat beeld is als uitgangspunt genomen voor de keuze van indicatoren. Per pijler zijn zeven of acht indicatoren benoemd, waarmee de bijdrage aan brede welvaart wordt geïllustreerd (zie bijlage 1). Op enkele punten zijn deze sindsdien geactualiseerd/aangescherpt door het CBS of door het OCD aangevuld. Op vier punten ontbreekt op dit moment nog informatie over de indicatoren. Dat geldt voor de indicatoren c, l, n en o; individuele consumptie, biodiversiteit, machines, werktuigen en ICT en kenniskapitaalgoederen.

Aanvullingen

Voor de Regio Deal is de tevredenheid met de woonomgeving ook relevant. Dit is een indicator die ook tot de Brede Welvaartsindicatoren behoort. Tijdens workshops met de projectcoördinatoren zijn daarnaast nog aanvullingen in de objectieve indicatoren genoemd. Het gaat om:

- de netto participatiegraad vrouwen (en standaard indicatoren Sociaal Economische Score)
- De functiemengingsindex
- werkloosheid jongeren (evt per opleidingsniveau)
- gestarte vestigingen (start-ups)

COROP cijfers. De COROP regio Zuidoost Zuid-Holland bestaat naast de zeven Drechtsteden en Gorinchem ook uit de gemeente Molenlanden. We gebruiken de cijfers op geheel COROP niveau voor de nulmeting en daarmee ook de volgende metingen. Daarmee blijven de cijfers namelijk het best vergelijkbaar met de cijfers die door het CBS worden gepubliceerd in de monitor Brede Welvaart. Dit is verantwoord omdat de bevolking van de regio's Drechtsteden en Gorinchem 88,2% uitmaakt van de COROP regio en Molenlanden 11,8%. De indicatoren die niet opgenomen zijn in de monitor Brede Welvaart van het CBS zijn wel alleen voor het Drechtsteden-Gorinchem deel van de COROP regio berekend.

Bijlage 1 Bijdrage van projecten in de drie pijlers aan de Brede Welvaartsindicatoren (halverwege 2020)

Onderwerp	Indicator	Human Capital	Innovatie	Oevers
Welzijn	a. Ervaren regie over het eigen leven	X		
Materiële welvaart	b. Inkomen dat mensen te besteden hebben in een jaar ('mediaan besteedbaar inkomen')	X	X	
	c. Goederen en diensten die mensen met hun inkomen kunnen aanschaffen ('individuele consumptie')	X	X	
Gezondheid	d. Gezonde levensverwachting	X	X	
	e. Afwezigheid van overgewicht			X
Arbeid en vrije tijd	f. Langdurige werkloosheid	X		
	g. Netto arbeidsparticipatie	X	X	
	h. Hoogopgeleide bevolking	X	X	X
	i. Tijdverlies door files en vertraging			X
Wonen	j. Kwaliteit van woningen			X
Milieu	k. Percentage bos en natuurgebied			X
	l. Biodiversiteit			X
	m. Stedelijke blootstelling aan fijnstof			X
Economisch kapitaal	n. Machines, werktuigen en ICT		X	
	o. Kenniskapitaalgoederenvoorraad		X	
Natuurlijk kapitaal	p. Cumulatieve CO2-emissies		X	X
Aantal		7	8	8

Bijlage 2 Economisch profiel (aantal vestigingen per bedrijfstak) 2024

Sector	COROP	Aandeel	Nederland
A Landbouw, bosbouw en visserij	730	1,5%	3,3%
B Delfstoffenwinning	25	0,1%	0,0%
C Industrie	2120	4,4%	3,6%
D Energievoorziening	30	0,1%	0,1%
E Waterbedrijven en afvalbeheer	75	0,2%	0,1%
F Bouwnijverheid	6870	14,3%	10,8%
G Handel	6945	14,4%	13,2%
H Vervoer en opslag	2330	4,8%	2,8%
I Horeca	1110	2,3%	3,5%
J Informatie en communicatie	1940	4,0%	5,1%
K Financiële dienstverlening	1845	3,8%	3,4%
L Verhuur en handel van onroerend goed	975	2,0%	1,6%
M Specialistische zakelijke diensten	8545	17,8%	19,5%
N Verhuur en overige zakelijke diensten	2610	5,4%	5,2%
O Openbaar bestuur en overheidsdiensten	80	0,2%	0,2%
P Onderwijs	2410	5,0%	5,7%
Q Gezondheids- en welzijnszorg	5130	10,7%	11,0%
R Cultuur, sport en recreatie	1760	3,7%	5,6%
S Overige dienstverlening	2560	5,3%	5,2%
Totaal	48095	100,0%	100,0%

Bron: CBS, exclusief uitzendkrachten

Vestiging:

Elke afzonderlijk gelegen ruimte, terrein of complex van ruimten of terreinen, benut door een bedrijf voor uitoefening van de activiteiten. Ieder bedrijf bestaat uit tenminste één vestiging. Meerdere locaties van een bedrijf binnen één postcodegebied worden als één vestiging beschouwd.

Bijlage 3: Definities indicatoren nulmeting (Bron CBS, <https://dashboards.cbs.nl/rmbw/regionalemonitorbredewelvaart/>)

- Deel van de mensen van 18 jaar of ouder dat een score van 7 tot en met 10 geeft als antwoord op de vraag 'Kunt u op een schaal van 1 tot en met 10 aangeven in welke mate u tevreden bent met het leven dat u nu leidt. Een 1 staat voor volledig ontevreden en 10 voor volledig tevreden?'. Een score van 7 tot en met 10 wordt geclassificeerd als tevreden.
- Het mediaan gestandaardiseerd besteedbaar inkomen per huishouden, in euro. Bij de berekening wordt gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van huishoudens. De mediaan is het middelste getal wanneer alle inkomens van laag naar hoog worden gesorteerd.
- Nog niet opgenomen in Brede Welvaart
- Percentage personen van 19 jaar en ouder met antwoordcategorie 'goed' of 'zeer goed' naar de vraag algemene gezondheidstoestand.
- Overgewicht: Percentage personen van 19 jaar en ouder met een BMI van 25,0 kg/m² en hoger. Cijfers over lichaamsgewicht zijn gebaseerd op zelf gerapporteerde waarden. De Body Mass Index (BMI) is een maat voor overgewicht, berekend als het quotiënt van het gewicht in kilogram en het kwadraat van de lengte in meters (kg/m²).
- De werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking. Personen van 15 t/m 74 jaar zonder betaald werk, die recent naar werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn.
- Netto arbeidsparticipatie: Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking 15 t/m 74 jaar in de bevolking van dezelfde leeftijdsgroep (beroeps- en niet-beroepsbevolking).
- Hoogopgeleide bevolking: Percentage van de bevolking van 15 t/m 74 jaar dat hoger onderwijs heeft afgerond (op het niveau van HBO of WO)
- Deel van de mensen van 18 tot 75 jaar met een betaalde baan van minimaal 12 uur per week dat een score van 7 tot en met 10 geeft als antwoord op de vraag 'Kunt u op een schaal van 1 tot en met 10 aangeven in welke mate u tevreden bent met de reistijd van en naar uw werk. Een 1 staat voor volledig ontevreden en 10 voor volledig tevreden?'. Een score van 7 tot en met 10 wordt geclassificeerd als tevreden. Is vanaf 2023 vervangen door afstand tot OV: De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde OV-halte, berekend over het fietsnetwerk van 2022. Het gaat om de volgende typen openbaar vervoer: trein, tram, bus, metro en ferry. De peildatum is 1 januari van het betreffende jaar.
- Tevredenheid met woning: Het percentage particuliere huishoudens dat zeer tevreden of tevreden is met de huidige woning. Particulier huishouden: één of meer personen die samen een woonruimte bewonen en zichzelf, dus niet-bedrijfsmatig, voorzien in de dagelijkse levensbehoeften. De woonruimte wordt niet gedeeld met andere huishoudens. Cijfers per gemeente zijn alleen beschikbaar voor gemeenten met meer dan 100.000 inwoners (in 2018).
- Groen-blauwe ruimte, exclusief reguliere landbouw in m² per inwoner. Dit areaal per inwoner omvat groene en/of natuurlijke gebieden in zowel stad als platteland, exclusief de reguliere landbouw en met uitzondering van de Noordzee. Hieronder vallen o.a. stedelijk groen, kleine en grote wateren, landelijk groen zoals bermen, heggen en bomenrijen, bossen en natuurgebieden en gebieden onder agrarisch natuurbeheer. Reguliere landbouw: landbouw zonder natuurbeheer. De reguliere landbouw en de Noordzee zijn in deze indicator niet meegenomen omdat ze vanwege hun omvang de ontwikkelingen in kleinere landschapseenheden compleet zouden overschaduwen. Uitgesloten zijn ook private tuinen en groene daken: hierover zijn onvoldoende data beschikbaar. Deze indicator is ontwikkeld binnen het Natuurlijk Kapitaalrekeningen project en is nog in ontwikkeling.
- Biodiversiteit Nog niet bekend.
- Jaarlijkse gemiddelde fijnstof emissie naar lucht. Fijnere fractie van fijnstof bestaat uit deeltjes waarvan de diameter kleiner is dan 2,5 micrometer. Nog niet bekend op
- Voorraden machines Nog niet bekend
- Kenniskapitaalgoederenvoorraad Nog niet bekend
- Totale broeikasgasemissies (CO₂, CH₄, N₂O, HFK, PFK en SF₆) in CO₂-equivalenten per inwoner. Eén kg CO₂-equivalent staat gelijk aan het effect dat de uitstoot van 1 kg kooldioxide (CO₂) heeft. Data betreffen de uitstoot op Nederlands grondgebied, ongeacht of deze wordt veroorzaakt door Nederlandse ingezetenen. Dit betekent dat uitstoot door Nederlandse ingezetenen in het buitenland niet en uitstoot door niet-ingezetenen in Nederland wel is inbegrepen. Zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-broeikasgassen/hoofdcategorieen/waar-worden-broeikasgassen-uitgestoten->

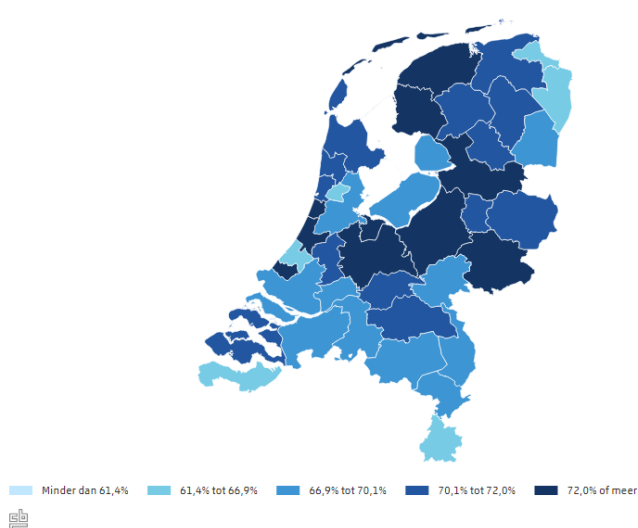
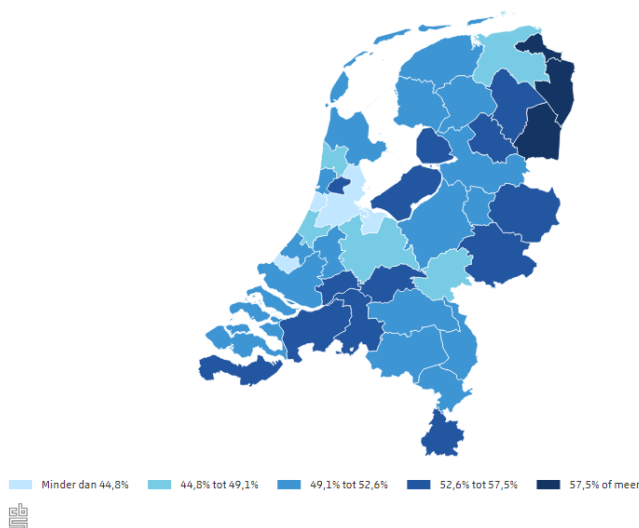
Bijlage 4: Vergelijking vier indicatoren met andere regio's in Nederland

Overgewicht, 2022*

% van de bevolking van 18+ heeft overgewicht in

Ervaren gezondheid, 2022*

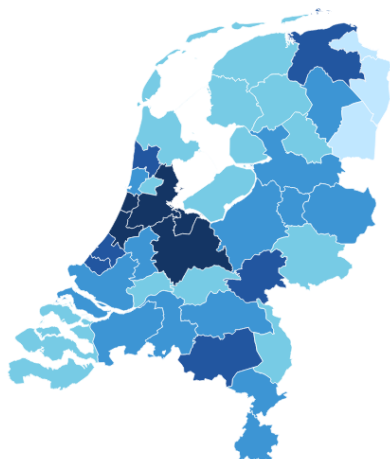
% van de bevolking van 18+ vindt eigen gezondheid (zeer) goed

Hoogopgeleide bevolking, 2022*

% van de bevolking (15 t/m 74 jaar) dat hoger onderwijs heeft afgerond

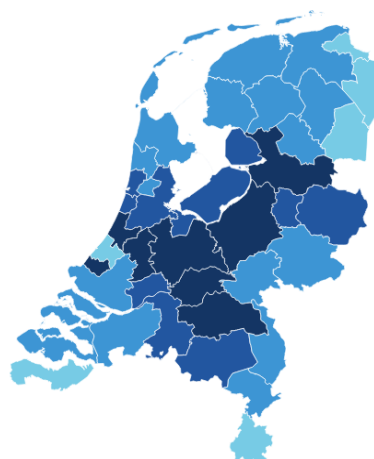

Minder dan 22,0% 22,0% tot 27,2% 27,2% tot 31,7% 31,7% tot 37,9% 37,9% of meer

Nettoarbeidsparticipatie, 2022*

% van de bevolking van 15 t/m 74 jaar in

Minder dan 65,7% 65,7% tot 69,4% 69,4% tot 72,3% 72,3% tot 73,5% 73,5% of meer

